

Домашнє Самонавчання

Тема : Verbum (Дієслово)

Питання для самоконтролю з теорії

1. Скільки і які є частини мови у латинській мові?
2. Дати визначення дієслова
3. Які граматичні категорії має дієслово?
4. Назвати основні форми дієслова
5. Як визначається основа дієслова теперішнього часу
6. На скільки дієвідмін поділяються латинські дієслова?
7. Як у латинській мові вживається наказовий спосіб?

Вправляння: робота з лексико-граматичними конструкціями

I. Поставте дієслова в запропонованих формах:

rogo → pers. 2 sing. → pers. 3 plur. → pers. 1 plur. → pers. 3 sing.;
sum → pers. 2 sing. → pers. 1 plur. → pers. 3 plur. → pers. 3 sing.;
taceo → pers. 1 plur. → pers. 2 sing. → pers. 3 plur. → infinitīvus praesentis actīvi;
punio → pers. 2 sing. → pers. 1 plur. → pers. 3 plur. → pers. 3 sing.;
capio → pers. 1 plur. → pers. 2 sing. → pers. 3 plur. → infinitīvus praesentis actīvi;
defendo → pers. 2 sing. → pers. 1 plur. → pers. 3 plur. → pers. 3 sing.

II. Перекладіть текст (обрати варіант на вибір):

1. DE RE PUBLICA («ПРО ДЕРЖАВУ»)

Bello illo maximo, quod Athenienses et Lacedaemonii summa inter se contentione gesserunt, Pericles ille, et auctoritate et eloquentiā et consiliō princeps civitatis suae, cum obscurato sole tenebrae factae essent repente Atheniensiumque animos summus timor occupavisset, docuisse cives suos dicitur id, quod ipse ab Anaxagora, cuius auditor fuerat, acceperat, certo illud tempore fieri et necessario, cum tota se luna sub orbem solis subiecisset... idque fieri non posse nisi certo intermenstruo tempore. Quod cum disputando rationibusque docuisset, populum liberavit metu; erat enim tunc haec nova et ignota ratio solem lunae oppositum solere deficere; quod Thalētem Milesium primum vidisse dicunt.

Лексичний мінімум для перекладу

bello, āvī, ātum, āre - воювати, вести війну
maxime (арх. **maxime**) – більше усього, цілком
quod adv. – чому **Athēniēnsis, is m** – афінянин
Lacedaemo(n), onis (acc. **ona**, abl. loc. **onī**) – Лакедемон, Спарта
summa, ae f – вершина, досконалість
contentio, onis f – зусилля
ille, illa, illud – той **auctōritās, ātis f** – думка, судження
eloquenter – красномовно
consilior, atus sum, ari – радитися
princeps, cipis – перший, головний
sua, orum n - майно
sol, solis m – сонце
tenebrae, arum f – темінь, сутінки
rependo, pendī, pensum, ere – платити, давати
summus, a, um – найвищий, верхній
timor, oris m – страх, боязнь
ipse, a, um - сам, особисто
audītor, ōris m – учень
certo, avi, atum, are – змагатися
necessario adv – за необхідності
tot adj. – стільки, так багато
tunc adv. – тоді, в той час
novatio, onis f – оновлення
primum, i n – перше; те, що попереду
luna, ae f – місяць, місячне сяйво
sub praep. – під **possessio, onis f** – заволодіння, присвоєння
nisi conj. – якщо не..., окрім **intermenstruus, a, um** - молодий місяць
populus, i m - народ, народність
metuo, ui, utum, ere – боятися
enim conj. – адже
dico āvī, ātum, āre – передбачувати
video, vīdī, vīsum, ēre – бачити, дивитися

2. De terris Europae

De terris Europae Multae terrae in Europa sunt. Varia est europae natura , nam aliae terrae, ut Hungaria, Niderlandia multaque aliae terrae, plerumque plane sunt, aliae autem, ut Graetia, Helvetia, montuosae. Aliae terrae silvis abundant, aliae silvis fere carent. Nonnullae Europae terrae, ut Britania, Hibernia, Islandia, in insulis sitae sunt, nonnullae, ut Italia, Graetia, Hispania – in peninsulas. Forma Britanniae insulae triquetra est. In terriis Europae plurimae fabricae et fodinae sunt, ferriviae atque stratae totam terram dense cooperiunt. Fabricae multas res ad cotidianam vitam

necessarias producunt. Etiam agriculturae multarum Europae terrarum incolae student. Agricolaе terram magna cum cura colunt et incolas terrarum suarum alunt. In silvis Europae multae bestiae et variae plantae sunt. Silvae multam et variam materiam praebent. Patria nostra est terra magna et pulchra, partim in Europa, partim in Asia sita. In Europa terrae, patriae nostrae finitime, sunt Polonia, Hungaria, Bohemoslavia et Dacoromania.

Лексичний мінімум для перекладу

multus, a, um – численний

varius, a, um – різний

alius, a, um – один, інший

ut – такий як

Hungaria – Угорщина

Nederlandia – Нідерланди

multaque – дуже багато

plerumque – часто

planus, a, um – рівнинний

autem – навпаки

Graetia – Греція

Helvetia – Швейцарія

Montuosus, a, um – гірський

abundo, avi, atum, are – мати в достатній кількості

fere – майже

nonnulus, a, um – деякий

Britania – Британія

Hispania – Іспанія

Hibernia – Ірландія

Islandia – Ісландія

triquetrus, a, um – трикутний

plurimus, a, um – багато

fabrica, ae, f – фабрика

fodina ae, f – рудник, копальня

ferrivia ae, f – залізниця

strata ae, f – дорога

atque – і навіть

totus, a, um – увесь, цілий

dense - густо

res, ei, m – справа, річ

cotidianus, a, um – щоденний

produco, duxi, ductum, ere – виготовляти

studio, ui, ere – обробляти, вивчати

cura, ae, f – турбота

colo, ui, coltum, ere – обробляти
 alo, ui, itum, ere – годувати
 praebeo, bui, bitum, ere – давати
 Bohemoslavia – Чехословаччина
 Dacoromania – Румунія

III. Доповніть парадигму відмінювання:

Singulāris	Singulāris	Singulāris	Singulāris
1. _____	1. censeor	1. defendor	1. _____
2. _____	2. _____	2. _____	2. punīris
3. nominātur	3. _____	3. _____	3. _____
Plurālis	Plurālis	Plurālis	Plurālis
1. _____	1. censēmur	1. defendīmur	1. _____
2. nominamīni	2. _____	2. _____	2. punimīni
3. _____	3. _____	3. _____	3. _____

Singulāris	Plurālis	Singulāris	Plurālis
1. _____	1. _____	1. censeo (я виправдовую)	1. censēmus
2. _____	2. accusātis	2. _____	2. _____
3. accusat (звинувачує)	3. _____	3. _____	3. _____

Singulāris	Plurālis	Singulāris	Plurālis
1. _____	1. _____	1. _____	1. punīmus
2. absolvis (виправдовуєш)	2. _____	2. _____	2. _____
3. _____	3. absolvunt	3. punit (карає)	3. _____

IV. Зробіть морфологічний аналіз підкреслених дієслів у реченні:

Qui scribit, bis legit. – Хто пише, той двічі читає.

Non vivīmus, ut edāmus, sed edīmus, ut vivāmus. – Ми живемо не для того, щоб їсти, але їмо для того, щоб жити

V. Визначте спосіб, особу та число дієслів, перекладіть їх:

scribo, sum, veto, accusas, absolvīmus, audiunt, es, finiunt, habe, condemnat, protége, habemus, legitis, amas, sperant, caves, sumus, labōra, sedēte, scribite, do, dat, debet, credit, dice, est, videt, spirātis, sunt, salūto, tace, impērat, eras.

VI. Mandate memoriae sententias Latīnas

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ КРИЛАТІ ВИСЛОВИ:

Edimus, ut vivimus, non vivimus, ut edamus	Їмо, щоб жити, не живемо, щоб їсти.
Memento mori	Пам'ятай про смерть!
Non progredi est regredi	Не йти вперед, означає йти назад.
Poetae nascuntur, oratores fiunt	Поетами народжуються, ораторами стають
Vivere memento	Пам'ятай що живеш!
Verba docent, exempla trahunt	Слова повчають, приклади поривають.
Verba voland, scripta manent.	Слова летять, написане – залишається.

De facto. – Фактично. Насправді.

De iure. – Юридично. Відповідно до закону.

Et cetera (etc.) – І таке інше.

Exempli gratia. – Наприклад.

Lapsus calami. – Помилка пера. Описка.

Lapsus linguae. – Помилка мови.

Persōna grata. – Бажана особа.

Persōna non grata. – Небажана особа.

Post factum. – Після зробленого.

Post scriptum. – Після написаного.

Vide supra. – Дивись вище.

Vive valeque. – Прощай і бувай здоровим

Debes, ergo potes. – Ти мусиш, отже, можеш.

Dicere non est facere. – Сказати – ще не означає зробити.

Festina lente. – Спіши поволі.

Qui quaerit, reperit. – Хто шукає – знаходить.

Vade fortiter, vade feliciter. – Іди сміливо, іди щасливо.

Vive valeque. – Прощай і бувай здоровий.

Vivere est cogitare. – Жити – це мислити.

Vivere est militare. – Жити – це боротися.

